

Duidelijkheid voor retail door Residu Indicator

Waar de voedingstuinbouw al jaren gewend is aan eisen op het terrein van residuen, is het voor de bloembollensector nog wennen. Toch komen er steeds vaker vragen van de retail op dit punt. Na een rapport van Greenpeace uit 2014 over residuen van middelen op bollen nam Anthos het initiatief om te komen tot de Residu Indicator. De stand van zaken anno 2017.

Tekst: Arie Dwarswaard
Fotografie: René Faas

Het vertrouwen van de consument is heilig voor de grote supermarktketens. Eén smetje op het blazoen en iedereen weet dat binnen een paar uur. Goede naam komt te voet en gaat te paard. Al meer dan vijftien jaar geleden confronteerden milieuorganisaties diverse supermarktketens met onderzoekresultaten. Op diverse voedingsproducten waren hoge gehalten aan residuen van gewasbeschermingsmiddelen gevonden. Onacceptabel, zo vonden de grootgrutters, en al snel werd aan de lijst met eisen waaraan vers groente en fruit moest voldoen nog een nieuwe toegevoegd: eisen aan residuen van gewasbeschermingsmiddelen. Na het aanvankelijke protest volgde acceptatie en een verplichte registratie en nu is er nog sporadisch nieuws over stoffes die op bijvoorbeeld druiven uit een ver, vreemd land worden aangetroffen.

DICHTERBIJ

In 2014 kwam dit onderwerp een stuk dichterbij de bloembollensector. Greenpeace publiceerde in het voorjaar een rapport waarbij was onderzocht in tuincentra wat er op de diverse groenproducten aan residuen van middelen werd gevonden. Voor elk type product was wel een lijstje te maken, zo ook voor de bloembollen. De kritiek raakte vooral de droogverkoopsector en de pottenbroeierij. Voor Anthos aanleiding om de koppen bij elkaar te steken en een onderzoek te starten. “De schrik was groot”, stelt Gert-Jan Klumpenhouter van exportbedrijf Florex uit Bovenkarspel, tevens voorzitter van de begeleidings-

commissie Residu Indicator. “Niet wij maar een hele andere partij ging bepalen wat een goede en wat een slechte bol is. Vooral de aanwezigheid van neonicotinoiden werd stevig aangezet. Niet onlogisch, omdat relatief veel van deze groep middelen gebruik wordt gemaakt in de land- en tuinbouw.”

Omdat het vooral in de teelt is waar de middelen worden toegepast, werden kwekers ook uitgenodigd om in de begeleidingscommissie plaats te nemen. Van de te onderzoeken gewassen tulp, narcis, hyacint, lelie, gladiol en dahlia zitten in de commissie vertegenwoordigers uit de teelt.

Aanvankelijk was het erg zoeken naar de oplossingsrichting, aldus tulpenteler Mark Heemskerk. “Om welke residuen gaat het? Wat vindt de retail acceptabel en wat niet? Komen we stoffen tegen die al lang niet meer zijn toegelaten? Allemaal vragen waar we niet direct een antwoord op hadden.”

Ook was het lastig om te bepalen hoe belangrijk dit onderwerp was. “Klumpenhouter: “Waar de een dacht dat het misschien wel over zou waaien, zagen anderen dat dit niet meer weggaat. Ik denk zelf dat dit het grote vraagstuk gaat worden voor de komende jaren.”

INZICHT

Telers en handelaren stelden vervolgens vast dat het vooral gaat om het inzicht dat nodig is. Hoe lang kun je nog restanten van een middel terugvinden in de bol. Die vraag werd neergelegd bij onderzoeker Fons van Kuik van Wageningen University and Research (WUR), voor-

heen PPO. “De praktijk gaf aan vooral behoefte te hebben aan een lijst van alle toegelaten middelen in de te onderzoeken gewassen en hun afbreektijd. We hebben daarvoor navraag gedaan bij de producenten van de middelen, maar die vonden het erg lastig om daar een helder antwoord op te geven. Het hangt namelijk van nogal wat factoren af hoe snel een middel afbreekt. Denk aan de temperatuur, luchtvochtigheid en UV-straling. Ook scheelt het nogal of een middel via dompeling op de bol terechtkomt of via gewasbespuiting.” Van Kuik benadrukt dat het niet de bedoeling is om een snelle test te ontwikkelen. “In feite is die er al. Instanties als Groen Agro Control kunnen standaard meer dan 500 stoffen toetsen in een bol. Voor een relatief gering bedrag weet je alles, en dat binnen een week. In dit onderzoek gaat het veel meer om het inzicht

voor met name de teler. Als hij bijvoorbeeld op 15 mei nog een vuurmiddel spuit in zijn tulpen, hoe lang duurt het dan voordat dit middel is afgebroken. Met die kennis kan hij bepalen of hij die bespuiting nog gaat uitvoeren voordat hij over bijvoorbeeld drie weken gaat rooien.” Naast de zes bolgewassen voor de droogverkoop zijn ook tulp en lelie meegenomen voor de broeierij. “De zorg zit ook daar”, stelt Klumpenhouter. “Retailers beginnen daar dezelfde vragen te stellen. Onderbouw maar dat er geen residuen zitten in de tulp.”

DATABASE

Eind 2017 loopt het project af. Afgelopen jaar heeft Proeftuin Zwaagdijk uitgebreide proeven gedaan met de zes gewassen en de daarin toegelaten middelen. Ook zijn snijtulpen en –lilies onderzocht. Van de bollen en knollen

zijn er inmiddels al heel wat resultaten binnen. De belangrijkste conclusie daaruit is volgens Van Kuik dat middelen die via boldompeling zijn toegepast langer op de bol terug te vinden zijn dan middelen die te velde worden gespoten. “Bovengronds is UV de grote afbreker en die dringt niet door in de bodem. Dus duurt het daar langer voordat een middel is afgebroken.”

Aan de begeleidingscommissie om te bepalen wat er met die gegevens gaat gebeuren. Op dit moment is daar nog geen besluit over genomen. Mark Heemskerk kijkt met gemengde gevoelens naar de steeds maar verder toenemende eisen van de retail. “Alle bolgewassen zijn op wereldschaal maar kleine teelten, waar lang niet alles in is toegelaten. Wij zetten ons als teler ook in om zo zorgvuldig mogelijk om te

gaan met chemie, maar zonder middelen kunnen we niet.”

Gert-Jan Klumpenhouter snapt die zorg. “De retail kan niet eisen dat er helemaal geen middelen meer mogen worden gebruikt. Dat is niet realistisch. Wel willen we aan de retail kunnen aangeven dat we bij normaal en legaal gebruik van middelen bepaalde waarden kunnen aantreffen.” Fons van Kuik zou dan ook graag zien dat de resultaten van dit onderzoek en van testen die exporteurs nu al laten uitvoeren, in een database terecht zouden komen. “Dan zie je al snel wat de bandbreedte is waarbinnen je stoffen kunt aantreffen en dan weet je ook heel snel wanneer er iets is dat echt afwijkt.” Bij de bollen blijft het niet, stelt Van Kuik. “We zijn ook in de bomen en de vaste planten aan de slag gegaan. Die snappen ook dat dit een onderwerp is dat niet overwaait.”

